

TANJA MILIČIĆ ■ ČLANICA ŽIRIJA PROGRAMA »PANORAMA« NA 63. BERLINSKOM FILMSKOM FESTIVALU

Od filma očekujem da me ponese – nije dovoljan samo šok

Dobar film teško je napraviti.

Neki to učine samo jednom u životu. I na tome im, da ne bude zabune, treba skinuti kapu

Zoran ANGELESKI

Tanja Miličić, direktorica pulskog kina »Valli«, producentica Pula film festivala, ali i filmska redateljica s diplomom Napier Universityja u Edinburghu, vratila se iz Berlina gdje joj je bila ukazana velika čast, ali potvrda uspješnog višegodišnjeg rada – bila je članica žirija programa »Panorama« na neotom završenom Berlinskom filmskom festivalu.

U pola godine drugi Vam je put na međunarodnoj sceni ukazana ta čast. Sredinom rujna bili ste pozvani u jedan od ocjenjivačkih sudova filmskog festivala u Veneciji.

– Za razliku od Venecije gdje sam bila članom žirija ispred Međunarodne organizacije udruženja art kina (CICA), u Berlinu sam bila kao predstavica Europa Cinemas, najveće europske mreže kina, čiji je član i kino »Valli«, a koja povezuje 68 zemalja, 629 gradova, 1.111 kina, 2.943 platna. Ova je mreža značajnija jer daje stvarnu financijsku podršku i europskom filmu i kinima koja najčešće prikazuju kvalitetne nezavisne, ali ne i toliko komercijalno isplative filmove.

»MEDVJEDI«

Na moj zadovoljstvo, i »Zlatnog« i »Srebrnog medvjeda« dobili su filmovi koji se bave socijalnim temama

U Veneciji ste gledali, kako ste tada izjavili, četrdeset filmova dnevno, odnosno 28 filmova u sedam dana. Posao člana žirija, rekli ste prošle jeseni, mentalno je i fizički naporna obaveza, osim kad je posrijedi toliko interesantan film da niste svjesni (ne)udobnosti.

– Venecija je bitno manji grad, a na Mostri sve se događa na jednom mjestu, na Lidu; sve su kino dvorane u radijusu od 500 metara. Berlin je metropola od četiri milijuna ljudi, a kino dvorane su smještene na različitim lokacijama, s time da je centar festivala Potsdamer Platz, poslovni i tehnološki suvremeni kvart njemačkog glavnog gra-

da. Za razliku od Venecije gdje festival pohode kritičari i distributeri, u Berlinu postoje stvarni gledatelji, stvarna publika, studenti, obiteljski ljudi, penzioneri... Enorman broj ljudi pohodi kina za vrijeme festivala, čak se i spava ispred blagajni da bi se dobila ulaznica. No, nema posebnog napora ukoliko se sve dobro isplanira, a sve je lakše službenom članu žirija čija iskaznica osigurava prioritetan ulazak na sve projekcije. Ipak, zbog tih udaljenosti pogledala sam tek 21 film.

Teške teme

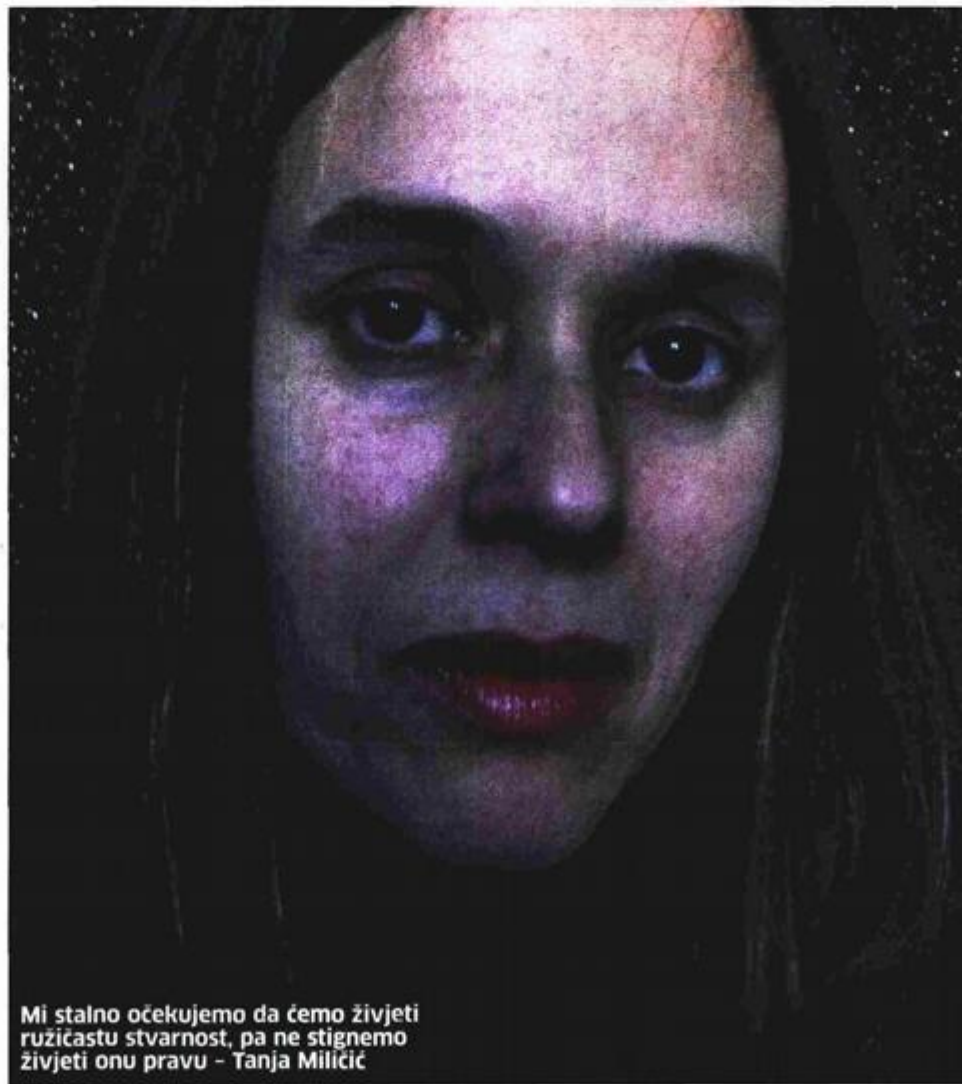
Koji su Vas se filmovi posebno dojmili?

– Najviše me se dojmio »The Broken Circle Breakdown«, belgijska ljubavna priča para srednjih godina koji doživljava ekstremno iskušenje sa smrtnom bolešću djeteta. Baš je jučer film otkupio »Demurg«, distributerska kuća iz Slovenije, i nadam se da ćemo postići dogovor za prikazivanje u Puli. Redatelj filma Felix van Groeningen je redatelj u pravom smislu riječi, a priča je originalan i dirljiv pogled na odnos roditelja i bolesnog djeteta. Film je jasna poruka da se mora ulagati u znanost i znanstvena otkrića, i pritom ne dozvoliti politici i religiji da se u to miješaju!

Dojmio me se i njemački film »Lose Your Head« o životu mladih u Berlinu, u kojem glumi i slovenski glumac Marko Mandić. I sam naslov filma govori da berlinska scena mladih može biti vrlo brutalna; da se može izgubiti glava u izobilju ponude, tim više ako je posrijedi putovanje zvano »trip«, zbog čega kao gledatelj ne znaš što je u filmu stvarnost, a što »trip«.

Opći je dojam da se filmovi bave teškim temama s naglaskom na smrt i bolest te na probleme u društvu i zbog toga sam se obradovala kad sam dobila priliku pogledati brazilsku dramu »Reaching For The Moon« koja posjeduje posebnu toplinu i koja se bavi ljudima koji ipak imaju malo više sreće u životu. Riječ je o toploj ljubavnoj priči s početka 20. stoljeća između pjesnikinje Elizabeth Bishop i arhitektice Donne Lotte.

Kad govorite o tematskoj dominaciji smrti i bolesti, možda sada autori ganjaju uspjeh filma »Ljubav« Michela Hankeea? Koliko autori nemaštovito trče za trendovima? Primjerice, filmovi

Mi stalno očekujemo da ćemo živjeti ruzičastu stvarnost, pa ne stignemo živjeti onu pravu – Tanja Miličić

poput »Kad jaganjci utihnu« ili »Sirove strasti« izazvali val stotina sličnih, kloniranih i bitno manje dobrih trilera?

– Vjerujem da su filmovi na Berlinskom festivalu najčešće alternativna reakcija na hollywoodsku »nestvarnost«, na tu uljepšanu verziju života. Ta je reakcija opravdana jer smatram da filmski umjetnici moraju dati svoje viđenje stvarnosti i života oko nas, a takav je život nerijetko težak, sumoran.

Dobra odluka

Čini mi se da su u Berlinu i kritičare i publiku najviše fascinirali filmovi koji se bave stvarnim ljudima i stvarnim životima, poput Tanovićeve »Epizode u životu berača željeza«, kao i »Camille Claudel« Bruna Dumonta, djelo koje je tematizira jedan tješan u životu ove kiparice i ljubavnice Augusta Rodena, koja je posljednjih 30 godina života provela u duševnoj bolnici. Liko-ve su u filmu glumili autentični pacijenti čime je autor izazvao oduševljenje i kod publike i kod kritike, no za mene to nije bilo dovoljno. Od filma očekujem više – da me ponese, da naučim nešto novo. Nije dovoljan samo šok.

Meni se čini da svi živimo ili očekujemo tu neku hollywoodsku priču o zapadnjačkom uspjehu. Stalno očekujemo da ćemo ipak živjeti u

ružičastu stvarnost, koja nikako da stigne. Štoviše, od tog stalnog očekivanja ne stignemo niti prihvatiti, niti živjeti pravu stvarnost. Čini mi se da su svi ti kritičari, filmaši, članovi žirija konačno shvatili da filmovi poput Tanovićeveg najnovijeg filma ili berlinskog pobjednika – rumunjskog filma »Položaj djeteta« – odražavaju baš to što mi živimo, da imaju jaku ljudsku i društveno jako važnu poruku, i da to treba podržati.

Danis Tanović je prije tri dana u intervjuu za naš list, opisujući svoj najnoviji film, kazao i ovo: »Cijeli svijet ide k vragu jer nikoga nije briga; dajemo novce bankama umjesto da pomažemo ljudima.«

– Predsjednik žirija Wong Kar-wai meni je jedan od najdražih redatelja; ima poseban filmski izričaj u svojoj filmskoj poetici i, iskreno, očekivala sam da će odabrati njega i njegovih kolega biti, uvjetno rečeno, neki estetski, vizualno atraktivniji film poput kazahstanskog »Harmony Lessons«. Međutim, na moje zadovoljstvo, i »Zlatnog« i »Srebrnog medvjeda« dobili su filmovi koji se bave socijalnim temama. Pobjednički rumunjski film bavi se korupcijom – dijete ubija pješaka, a majka čini sve, doslovno sve, podmićući čak i roditelje poginulog djeteta, da

njen sin ne završi u zatvoru.

Kad ćemo oba filma moći pogledati u Hrvatskoj?

– Na jesen, poslije regionalne premijere Tanovićeve filma na Sarajevskom festivalu, te nakon premijere rumunjskog pobjednika »Položaj djeteta« na Vukovarskom filmskom festivalu koji se, kao i Sarajevo, održava nakon Pule, sredinom kolovoza.

Zlokoban strah

Jeste li pogledali jedini hrvatski film na Berlinaleu, »Obrana i zaštita« Bobe Jelčića?

– Jesam. Film mi se, zapravo, svidio. Ima vrlo specifičan izraz, vrlo je tjeskoban, kamera je cijelo vrijeme u ruci i zapravo se konkretno ništa ne događa.

Pa i ne obećava baš...

– Ne, ne. Iako se »ništa ne

PUBLIKA

U Berlinu postoji stvarna publika, studenti, obiteljski ljudi, penzioneri... čak se i spava ispred blagajni da bi se dobila ulaznica

Ususret jubilarnom Pulskom festivalu

Za pet mjeseci počinje obljetnički 60. filmski festival u Puli. Pretpostavljam da organizacijski tim već osjeća pritisak?

– Radimo apsolutno punom parom, i to na svim frontovima, od pripreme vizualnih materijala do filmskog programa, od čina otvaranja i vatrometa do pripreme zabavnog programa i projekcija na pulskim ulicama...

Koje pozitivno iznenađenje očekuje građane i goste festivala?

– Već je ugodno iznenađenje sama činjenica da festival još živi, i to nakon krize srednjih godina koncem 80-ih, a posebno za ratnih i poratnih godina. Prerano je za najave konkretnih sadržaja, no sigurno nećemo razočarati. Ove će godine biti daleko najviše hrvatskih filmova od osamostaljenja do danas. To će za nas, dakako, biti pravo i zahtjevno organizacijsko iskušenje.

dogada« osim svakodnevnog života u Mostaru, to se događa u gradu gdje su se samo prije 20-ak godina događali strašni i masovni zločini između dva entiteta. Bobo Jelčić uspio je prenijeti to neizgovoreno, a vrlo prisutno: tu podijeljenost, a prije svega strah koji i dan-danas vlada među ljudima. Iako nema nasilja, posljedice po normalno odvijanje života su kobne.

A negativna zanatska strana filma?

– Nema je. Jedinio se bojim da ljudi koji nisu filmski pisci, ili nisu proživjeli raspad Jugoslavije, ili ne znaju dobro ratne okolnosti, možda neće ovaj film ispravno shvatiti jer će željeti da se narativno konačno nešto dogodi. Kad smo moja kolegica Nataša Šimunov i ja zajedno odgledale taj film u Berlinu, na trenutak smo i same poželjele znati što se konkretno događa s glavnim protagonistom Slavkom, kojeg je uistinu fenomenalno odglumio Bogdan Diklić. No, kad su se dojmovi slegli, i ja potreba za objašnjenjem bila je suvišna jer shvatiš da ti ljudi osim straha doista nemaju druge priče.

Kad se sve zbroji, ispada da su novi filmovi s područja bivše Jugoslavije i Balkana (Rumunjska) naglo postali svojevrsna avangarda, kolikogod mi naše filmove često dočekivali na nož.

– Ja mislim da Zapadna Europa misli da smo mi egzotični, dok naši autori, nažalost, filmovima dijelom podilaze toj predodžbi. S druge strane, mi smo mala zemlja i već smo 20 godina opterećeni ratom. Uostalom, partizanskim filmovima bili smo opterećeni 40 godina. I najvažnije: dobar film je jako, jako teško napraviti! Neki to učine samo jednom u životu. I na tome im, da ne bude zabune, treba skinuti kapu.